

Karolina Bruno

Konferencja "Wokół idei Giedroycia", Lublin, 22 października 2010 r. : [sprawozdanie]

Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio K, Politologia 17/2,
124-125

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Po dokonaniu sprawozdania z obrad panelowych przeprowadzono ożywioną dyskusję na temat współczesnej socjaldemokracji europejskiej. Główny organizator konferencji – prof. Edward Olszewski zapowiedział opublikowanie wygłoszonych referatów.

Karolina Burno, konferencja *Wokół idei Giedroycia*, Lublin, 22 października 2010 r.

Pod honorowym patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Bronisława Komorowskiego, 22 października 2010 r. w Lublinie odbyła się Konferencja Naukowa „Wokół idei Giedroycia”. W 10. rocznicę śmierci Redaktora i ustanowienia nagrody jego imienia, na Wydział Politologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej przybyli znawcy paryskiej „Kultury” z całej Polski.

Konferencję otworzył uroczyste Jego Magnificencja Rektor UMCS prof. dr hab. Andrzej Dąbrowski. – „Temat, który jest dzisiaj tematem przewodnim, nie jest może szeroko znany, ale jego głębia, wartości, mają naprawdę wielkie i doniosłe znaczenie” – mówił we wstępie, po czym odczytał list Prezydenta Komorowskiego skierowany do uczestników sympozjum. – „Spuścizna po Księżcu Polskiej Polityki [...] to dziedzictwo, które ciągle powinniśmy pielęgnować i na nowo odczytywać, bo pasją życia Jerzego Giedroycia, sensem jego publicznej aktywności, była niepodległa Rzeczypospolita oraz Polska Racja Stanu rozumiana jako zobowiązanie do myślenia przekraczającego bariery wąskiego nacjonalizmu, jako szukanie tego, co narody zbliża a nie oddala od siebie” – pisał Prezydent. Wyraził on również nadzieję, że sympozjum nie będzie tylko próbą stworzenia historycznego bilansu, ale inspiracją do działania na forum zjednoczonej Europy. Znaczenie konferencji dla polskiej nauki podkreślała także prof. Ewa Maj, która powitała gości w imieniu Dziekana Wydziału Politologii UMCS.

Po słowie wstępnym ze strony środowiska akademickiego, głos zabrali przedstawiciele lubelskich władz i Kościoła. Swoje refleksje przedstawił Abp Józef Życiński, Metropolita Lubelski. Podkreślając wagę wyzwań, jakie Giedroyc stawiał przed Polakami, mówił o budowie chrześcijańskiego porozumienia pomiędzy Polską a Rosją. Wymieniając kwestie sporne, stojące na drodze ku pojednaniu, zaznaczył jednak, że marzenia Redaktora, by akt ten przybrał formę listu do biskupów niemieckich „Przepraszamy i prosimy o przebaczenie”, nie jest możliwy. – Strona moskiewska wyraziła od razu życzenie, aby nie podejmować trudnych kwestii historycznych i maksymalnie abstrahować od dążeń politycznych – tłumaczył w swoim wywodzie. O swoim osobistym spotkaniu z „Kulturą” opowiadała Henryka Strojnowska, wojewoda lubelski. Wspominając początki lat dziewięćdziesiątych, mówiła o żalu żywionym wobec Giedroycia, który pomimo zmiany systemu nigdy nie wrócił do Polski. Jednocześnie owe pretensje interpretowała ona jako dodatkową motywację walki z zapomnieniem o ideałach i wartościach ośrodka Maisons-Laffitte. Jej myśl kontynuowali Jacek Sobczak, wicemarszałek województwa lubelskiego oraz Adam Wasilewski, prezydent miasta Lublin. Prezydent Wasilewski wskazywał dodatkowo na symboliczne umiejscowienie centralnych obchodów rocznicy śmierci Redaktora. – Lublin jest miastem otwartym na Wschód. [...] Mam wrażenie, że jest to spełnienie idei Giedroycia – tłumaczył zgromadzonym

licznie gościom. Dopelnieniem uroczystego otwarcia było wystąpienie Wojciecha Sikory, dyrektora Instytutu Literackiego w Paryżu, który nie ukrywał swej radości, iż mimo upływu czasu studia dotyczące paryskiej „Kultury” są ciągle atrakcyjne dla polskich badaczy, jak i całej opinii publicznej.

Sesję naukową w ramach sympozjum rozpoczęto panelem poświęconym prezentacji wyobrażeń Giedroycia o Polsce (dokładny temat obrad to: *Wizja Polski Jerzego Giedroycia. 10 lat bez Redaktora*), której przewodniczyła prof. Iwona Hofman, główny organizator spotkania w Lublinie. W dyskusji wzięli udział: Bogumiła Berdychowska, prof. Jerzy Pomianowski, prof. Andrzej Friszke oraz prof. Jan Pomorski. Podczas przeszło dwugodzinnych obrad przypomniano i omówiono główne idee Redaktora, dotyczące Europy Środkowo-Wschodniej. Przedstawione zostały zarówno kwestie historyczne, jak i aktualne problemy związane z realizacją pragnień Redaktora wobec Polski. Szczególne zainteresowanie uczestników oraz słuchaczy wzbudziła debata o tzw. przyjaźni polsko-ukraińskiej, a wśród niej polemika Bogumiły Berdychowskiej z Jerzym Pomianowskim. Pomimo braku porozumienia pomiędzy badaczami, spór ten uzmysłowił wieloaspektowość relacji Polski i Ukrainy, przy czym oba wystąpienia wskazywały na żywotną potrzebę kontaktu tych państw jako gwaranta przyszłości regionu.

Problematyka poruszona w trakcie pierwszej sesji znalazła swoje odniesienie w obradach plenarnych. Po zakreśleniu pola tematycznego planowanej dyskusji, prof. Hofman odczytała list red. Leopolda Ungera, który ze względów osobistych nie mógł dotrzeć na konferencję. Wyrażał on w nim wielkie zadowolenie z rozwoju badań naukowych poświęconych paryskiej „Kulturze”, w sposób wyjątkowy zaś dziękował osobom analizującym bezpośrednio twórczość Jerzego Giedroycia, jego wieloletniego przyjaciela. Jednocześnie prosił on wszystkich uczestników obrad o ochronę pamięci i krzewienie ideałów Maisons-Laffitte wśród ludzi młodych, którzy nie mieli szansy poznać Redaktora.

W duchu przesłania Ungera, dyskusję nad obecnością wartości „Kultury” we współczesnej Polsce, referatem *Reforma zakonu polskości*, rozpoczął prof. Andrzej Mencwel. Na podstawie konfrontacji tekstów źródłowych i aktualnej sytuacji polityczno-społecznej dokonał rewizji, a zarazem redefinicji, ideałów głoszonych przez Giedroycia. Zmianami w polskim życiu publicznym zajął się również prof. Rafał Habielski. W wystąpieniu dotyczącym adekwatności wizji Redaktora do zastanych realiów (*Uniwersalia i sprawy minione. Jerzy Giedroyc w polskim życiu publicznym*) porównywał minione oraz dzisiejsze wizje polskości, reprezentując pogląd o tkwiącym w tych ideach uniwersalizmie. Swoistym przeglądem epistolografii Giedroycia była natomiast wypowiedź prof. Marka Kornata, zatytułowana: *Czy Jerzy Giedroyc przewidział upadek Związku Sowieckiego?*. Ostatnia w obradach głos zabrała prof. Aleksandra Hnatiuk, która przedstawiła sposób recepcji myśli Redaktora w niepodległej Ukrainie. Równocześnie rozpoczęła dyskusję nad ochroną i obecnością dziedzictwa intelektualnego paryskiej „Kultury” w systemach edukacji powszechnej Europy Środkowo-Wschodniej.

Symbolicznym zamknięciem Konferencji *Wokół idei Giedroycia* było wręczenie nagrody naukowej imienia Redaktora. W roku 2010 został nią uhonorowany Tomasz Rakowski za książkę *Łowcy, zbieracze, praktycy niemocy. Etnografia człowieka zdegradowanego*, będącą obszernym studium bezdomności w Polsce po 1989r.